

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-76>

FUNCTIONAL UNDERSTANDING OF THE TIMELINESS OF JUDICIAL PROTECTION IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ РОЗУМІННЯ СВОЄЧАСНОСТІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Dadyshch S. F.

*Postgraduate Student at the Department
of Constitutional
and Administrative Law
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Дадішев С. Ф.

*аспірант кафедри конституційного
та адміністративного права
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Предметом судового захисту є суб'єктивне публічне право, спроможність до поновлення якого не має незмінного характеру [1]. Із плином часу можливість відновити становище, що існувало до порушення, поступово зменшується, а за певних обставин може бути втрачена остаточно. Тому своєчасність характеризує не стільки швидкість учинення окремих процесуальних дій, скільки збереження об'єктивної можливості досягти правозахисного результату, заради якого особа ініціювала судове провадження. Якщо розгляд справи завершується після того, як поновлення порушеного права стало фактично або юридично неможливим, провадження може формально відповідати всім вимогам процесуального закону, проте залишатися неефективним за своїм результатом: судові рішення ухвалено, однак право особи не поновлено.

Такий підхід безпосередньо впливає на методологію оцінювання своєчасності судового захисту в порядку адміністративного судочинства. Тривалість розгляду втрачає значення самодостатнього показника й набуває змісту лише у співвідношенні з інтенсивністю, з якою зменшується можливість поновлення конкретного суб'єктивного публічного права [2]. Ідентичний за календарною тривалістю період судового провадження може бути прийнятним для однієї категорії публічно-правових спорів і водночас критичним для іншої, якщо зволікання спричиняє незворотну втрату предмета захисту. Через це встановлення універсального нормативного показника допустимої тривалості без урахування природи спірного права, характеру порушення та динаміки його наслідків є методологічно необґрунтованим.

Процесуальне законодавство України визначає розумний строк як найкоротший строк розгляду та вирішення адміністративної справи, достатній для надання своєчасного, без невинувинуваних зволікань, судового захисту порушених прав, свобод та інтересів у публічно-правових відносинах [3]. Особливість цієї дефініції полягає у використанні не кількісного, а функціонального критерію: прийнятність тривалості провадження оцінюється з огляду на його правозахисне призначення, а не шляхом зіставлення з абстрактно визначеним часовим показником. Строк визнається достатнім лише тією мірою, якою він дає змогу забезпечити своєчасний і практично значущий захист порушеного права.

Конвенційна вимога щодо розгляду справи впродовж розумного строку, конкретизована у практиці Європейського суду з прав людини, також ґрунтується на індивідуалізованому оцінюванні. Під час установлення виправданості тривалості провадження враховуються складність справи, поведінка заявника, характер дій компетентних державних органів і значення предмета спору для заінтересованої особи. Для адміністративного судочинства особливої ваги набуває останній критерій, оскільки він безпосередньо пов'язує допустиму тривалість розгляду з природою захищуваного блага та наслідками зволікання. Справи, у яких затримка може спричинити незворотне погіршення правового або фактичного становища особи, потребують пріоритетного розгляду навіть за умови їх значної юридичної чи фактичної складаності.

Порівняння національного визначення з конвенційними критеріями засвідчує їхню змістову спорідненість. Обидва підходи відмовляються від універсального календарного показника й передбачають оцінювання тривалості провадження з урахуванням конкретного права, характеру спору та значення його результату для особи. Водночас відмінність між ними виявляється на рівні юридичного забезпечення. Конвенційний стандарт підтримується міжнародним механізмом установлення порушення та присудження справедливої сатисфакції. Натомість національна вимога розумного строку функціонує переважно як процесуальна настанова, адресована суду, і не забезпечується самостійною санкцією або спеціальним процесуальним засобом, за допомогою якого учасник справи міг би безпосередньо вимагати прискорення провадження.

Отже, функціональне тлумачення своєчасності судового захисту зумовлює необхідність диференціації публічно-правових спорів залежно від інтенсивності, з якою в межах кожної їх категорії зменшується або остаточно втрачається можливість відновлення правового становища особи.

Література:

1. Попков Д. Ефективність судового захисту vs обмеження позивача у шляхах досягнення бажаного відновлення прав. URL.: https://zib.com.ua/ua/172834-efektivnist_sudovogo_zahistu_vs_obmezheniya_pozivacha_u_shly.html
2. Макаренко Л. Розумні строки розгляду справи судом: критерії ЄСПЛ та національна практика. URL.: <https://www.hsa.org.ua/blog/rozumni-stroki-rozgliadu-spravi-sudom-kriteriyi-jespl-ta-nacionalna-praktika>
3. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17.10.2014 року № 11 URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-77>

**ANALOGY IN ELECTORAL DISPUTES: CHANGING ITS TYPE
AFTER THE CODIFICATION OF ELECTORAL LEGISLATION
AND CHECKING THE AUTHENTICITY OF THE GAP**

**АНАЛОГІЯ У ВИБОРЧИХ СПОРАХ: ЗМІНА ЇЇ ТИПУ
ПІСЛЯ КОДИФІКАЦІЇ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА
ТА ПЕРЕВІРКА НА СПРАВЖНІСТЬ ПРОГАЛИНИ**

Krahlevych V. V.

Doctor of Philosophy in Law, Lawyer
ORCID: 0009-0005-5946-5405

Краглевич В. В.

*доктор філософії в галузі право,
адвокат*
ORCID: 0009-0005-5946-5405

У виборчих спорах межі аналогії закону визначаються межами виборчого законодавства. На момент формування первинних наукових уявлень воно мало розосереджений характер і було представлене окремими законами про вибори Президента України [1], про вибори народних депутатів України [2] та про місцеві вибори [3]. Із набранням чинності Виборчим кодексом України від 19.12.2019 року № 396-IX [4] з 1 січня 2020 року ці акти втратили чинність, причому Закон України «Про вибори народних депутатів України» – із збереженням дії положень щодо організації та проведення проміжних виборів і